

Малішевський Валентин,
здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності «Агроінженерія»
Науковий керівник: **Мушеник І.М**
канд. екон. наук, доцент кафедри математичних дисциплін,
інформатики і моделювання
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Реалізація інноваційного розвитку дозволяє як окремим підприємствам так і країнам в цілому домогтися значної переваги на ринку та посилити свої конкурентні позиції. Саме інноваційний шлях розвитку підприємств в сучасних умовах може забезпечити стабільне економічне зростання. Це повністю відповідає галузі сільського господарства, яка останнім часом перетворилася у пріоритетну дохідуючу галузь національного господарства і всупереч фінансовим кризам впевнено демонструє зростаючу динаміку фінансових результатів [2, с. 68].

При катастрофічних збитках в цілому по економіці України у 2014 і 2015 роках, відповідно, більше ніж 520 млрд. і 340 млрд. гривень, тільки єдина галузь сільського господарства забезпечила прибуток 21 млрд. і 103 млрд. гривень, а рівень рентабельності у сільському господарстві у 2015 році сягнув понад 40%. До речі, підприємства усієї промисловості України за ці роки мали 166 млрд. і 179 млрд. гривень збитку. Фахівці вважають, що такі результати діяльності підприємств агросфери певним чином забезпечені впровадженням інновацій і використанням новітніх технологій. Безумовно, в цій ситуації увага керівництва держави має бути сконцентрована саме на розвитку сільського господарства. Проте, переводу аграрного сектору на інноваційний шлях розвитку в нашій країні приділяється недостатньо уваги. Особливо це стосується безпосередньо сільських товаровиробників. Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств зумовлена посиленням конкурентної

боротьби на ринку сільськогосподарської продукції та інтеграцією України в міжнародний економічний простір, що зумовлює необхідність формування інноваційно - інвестиційної моделі розвитку сільського господарства [4, с. 44].

Практика інновацій, з одного боку, свідчить про те, що на їх шляху є ще чимало перепон, які суттєво стримують інноваційний розвиток у державі; з іншого – що інноваційний розвиток стає, а подекуди вже утвердився як стратегічний для розвитку галузей та регіонів. Проте ці кроки вимагають конкретного наповнення, від організації підготовки кадрів до практичної реалізації масштабних інноваційних проектів та програм. Ряд принципових питань інноваційного розвитку сільського господарства поки що не визначено, зокрема, механізми стимулювання та державної підтримки інноваційної діяльності, розширення комерційних можливостей фінансування інноваційних розробок і венчурного підприємництва, поглиблення інформаційних та економічних взаємозв'язків між наукою й виробництвом у процесі використання інтелектуальної власності, регіональні аспекти інноваційного процесу в аграрній сфері. У сучасних умовах інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери можливий тільки на основі відповідної моделі, яка має враховувати регіональні особливості агропромислового виробництва і можливості інноваційного розвитку. Становлення інноваційної моделі розвитку агропромислового виробництва є системною проблемою [3, с. 59].

Особливістю впровадження інноваційних технологій в аграрній сфері економіки є велика різноманітність виробників, починаючи від дрібного селянського сектору: домогосподарства, фермерські господарства (малий бізнес), сільськогосподарські підприємства різних організаційних форм (колективні, приватні, приватно-орендні, ТОВ, акціонерні товариства відкритого і закритого типу, сільськогосподарські виробничі кооперативи, державні підприємства). Окрім названих суб'єктів господарювання в останні роки створюються великі холдингові об'єднання. Всі ці організаційні структури працюють на орендованих землях з різними площами сільськогосподарських

угідь – від 2 до 10 тис. га. В названих структурах основоположним засобом виробництва стали землі, орендовані у дрібних власників [1, с. 38].

Специфіку інновацій в аграрній сфері зумовлено, особливостями самого сільського господарства, де основним фактором виробництва виступає земля, в процесі виробництва існує чітка взаємодія з живими організмами (рослинами, тваринами), виробництво має сезонний характер та високий рівень ризику. З упровадженням новацій у галузь види продукції, як правило, не змінюються, тільки набувають покращених властивостей. Інноваційну діяльність у сільському господарстві можна розглядати на чотирьох етапах: розробка новацій, їх апробація та перевірка, відтворення новацій, а також упровадження їх у виробництво.

Інноваційний розвиток аграрної сфери не можливий без достатнього фінансового забезпечення. Сьогодні ключовою є проблема залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток та їх раціонального використання, і від розв'язання даної проблеми залежать можливості подальшого економічного розвитку аграрного виробництва [4, с. 45].

Інвестиційний дефіцит, зумовлений згортанням державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, відсутністю розвиненої фінансово-кредитної інфраструктури, зміною домінант державної аграрної політики, зумовленою вступом України в СОТ, перманентним збільшенням диспаритету цін на промислову та сільськогосподарську продукцію, високим рівнем зношення матеріально-технічної бази аграрного виробництва низькою інвестиційною привабливістю окремих сегментів аграрної сфери, - є фактично основною перешкодою для активізації інноваційного попиту товаровиробників.

В умовах окресленого стану аграрної сфери, надзвичайно важливою є диверсифікація інструментів кредитної підтримки сільськогосподарських виробників, нагромадження власних інвестиційних ресурсів суб'єктами аграрного підприємництва, запровадження оптимальних схем оподаткування та страхування, врахування екологічного чинника при розробленні інвестиційної стратегії потужних агропромислових об'єднань.

Світовий досвід свідчить про те, що ефективна інноваційна діяльність підприємств неможлива без суттєвої державної підтримки. Проведений аналіз вказує на неспроможність державного менеджменту нашої країни забезпечити інноваційний розвиток суб'єктів господарювання. Тому Україна опустилася до аутсайдерів світового розвитку, до країн з дешевою некваліфікованою робочою силою, здатних на виробництво тільки сировини та напівфабрикатів [5, с. 432].

Незважаючи на всі проблеми інноваційного розвитку, привабливість аграрної сфери стає дедалі помітнішою. Перед аграрною сферою відкриваються широкі перспективи у зв'язку з загрозою світової продовольчої кризи, зростанням попиту на біопальне, відсутністю можливості розширювати посівні площі й нарощувати продуктивність сільського господарства основних аграрних країн.

Список використаних джерел:

1. Гордієнко В.П. Інноваційний розвиток регіонів на основі техно-паркової концепції. *Економічний простір*. 2011. № 46. С. 37-44.
2. Дацій О.І. Фінансове забезпечення інновацій в агропромисловому комплексі України. *Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку*. 2011. № 1. С. 65-76.
3. Кот О.В. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та його організаційно-економічне забезпечення. *Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку*. 2011. № 1. С. 57-63.
4. Мушеник І.М. Моделі оптимізації господарської діяльності підприємств аграрного сектору. *Моделювання регіональної економіки*. Плай, 2013. №1 (21). С. 39-46.
5. Ясінецька І.А., Мушеник І.М. Механізми вдосконалення структури інформаційної системи сільськогосподарського землекористування. *Science and Practice: Implementation to Modern Society*. Proceedings of the 4 th International Scientific and Practical Conference (May 6-8, 2020). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2020. p.430-435.